

Forvaltning av skog i by- og tettsted-kommuner

Av Vegard Gundersen

I arbeidet med å definere fagområdet: «Skogbruk i flerbruksområder» i Norge, har vi fremskaffet noen grunnleggende fakta: Folk bosatt i byer og tettsteder utgjør i Norge noe mer enn det Europeiske gjennomsnittet på 77 % av befolkningen. Bynære skogarealer, det vil si de skogarealene som ligger rundt nesten 1000 byer og tettsteder, utgjør to prosent av landets skogarealer. Disse har en årlig besøksfrekvens som er lik de øvrige 98 % av skogarealet. Livskvalitet i nærmiljøet er i stor grad forbundet med tilgang til og kvaliteten på naturarealer. Ofte er dette områder som ligger mindre enn 500 meter eller 10 minutters gange fra bosted. Skog er den desidert viktigste naturtypen blant arealene rundt byer og tettsteder i Norge.

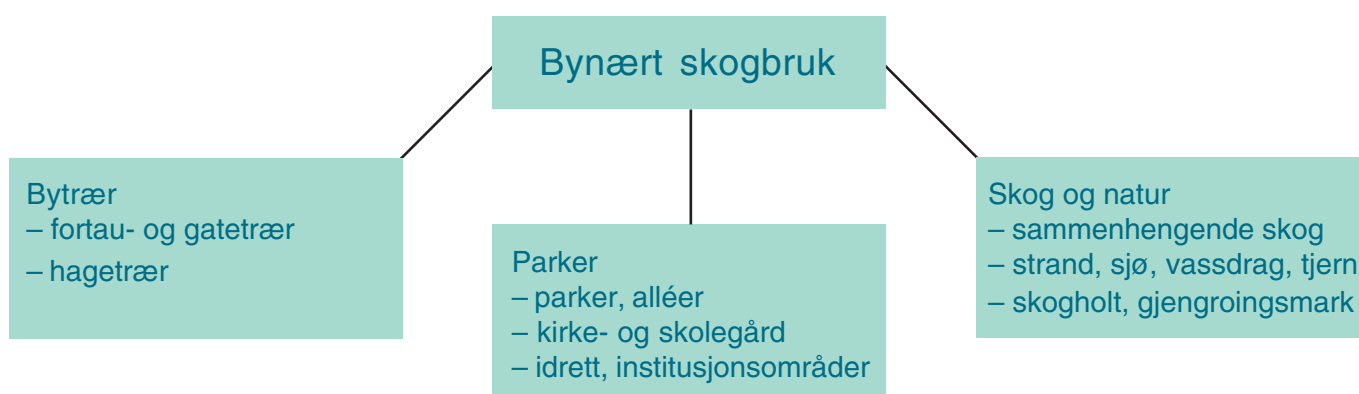
Begrepet «urban forestry» ble lansert på 1960-tallet i Canada. I Norge er ofte betegnelsen «skogbruk i flerbruksområder» eller «bynært skogbruk» benyttet. Bakgrunnen var omfattende konflikter mellom skogbruk og friluftsliv i storbyene. Tilsvarende situasjoner har vi også hatt i Norge. Mest kjent er konflikten i



© Foto: Svein Grønvoild/NN

I prinsippet kan vi utforme hvilken skog det skal være.

Oslomarka. Det har vært ønskelig å finne frem til en forvaltning som kunne redusere konflikt-nivået. På mange måter har man lyktes med målsettingene, og konfliktnivået er i dag redusert. Dette til tross for mer intensivt og variert fritidsbruk av de bynære skogene i dag enn for 30-40 år siden. Men man blir



Returadresse:
Norsk institutt for
skogforskning
Høgskoleveien 8
N-1432 Ås

B



Skogforsk: tlf: 64 94 90 00, www.skogforsk.no; Institutt for naturforvaltning: tlf: 64 94 89 00, www.umb.no/ina; redaktør: Bjørn R. Langerud



Bynær skog skal fylle mange ønsker og behov for befolkningen. Foto: Vegard Gundersen

stadig mer klar over at det å drive en forvaltning der målsetningen er å redusere konfliktnivået, ikke nødvendigvis gir det beste resultat for byens innbyggere.

I dag er det viktigere å betrakte de bynære skogene som en stor sosial ressurs både for skogeieren og for samfunnet for øvrig. Skogeieren kan utvikle nye produkter, særlig knyttet til ulike former for bruk av og opplevelser i skogen. For samfunnet representerer disse skogene store sosiale verdier i første rekke knyttet til folks helse og trivsel. I prinsippet kan man utforme skoger for gode opplevelser og for god tilgang, på samme måte som man utformer skoger for stor tilvekst og tømmerkvalitet. Målsettingene vil være ulike. Det er mye som tyder på at en skog skjøttet etter viktige målsettinger i friluftslivet vil se helt annerledes ut enn en skog der målet er stor tømmerproduksjon.

Det er mye forskning knyttet til bynære skoger som har vært fokusert på vekstvilkår og stress hos trær i byen, samt de positive effektene trær

har på miljøet. Det som har manglet av forskning er knyttet til effekter av trær og skog på folks helse og trivsel. Eksisterende kunnskap knyttet til skog og skogskjøtsel er relevant også for bynære skoger. I tillegg er det nødvendig med kunnskap fra andre fagfelt. Det har vist seg at fagområder som landskapsøkologi, landskapsarkitektur, gartnerfag, helsefag, planfag, sosiologi og miljøpsykologi bidrar med viktig kunnskap. Mye av utfordringen ligger i å samkjøre denne kunnskapen og å utvikle nye metoder for planlegging, etablering og forvaltning av bynære skoger.

Skogbruk i flerbruksområder handler om forvaltning tilpasset de lokale forholdene. Til nå har generelle retningslinjer vært dominerende for utvikling av bynære skoger. Dette kan for eksempel innebære en tilpasning av skogskjøtselen til landskap og lokale forhold, og å skape variasjon. En mer aktiv forvaltning vil bety en spesifisering av hvordan man ønsker fremtidens skogbilde, og å styre skogskjøtselen mot dette målet. Resultatet vil bli en skog skreddersydd befolkningens ønsker og behov i stedet for en tilpasset produksjons-skog.

Det er forskningens oppgave å synliggjøre kunnskapen og mulighetene knyttet til de bynære skogene, men rammene for hva som er gjennomførbart settes av andre. Om lag 75 % av de bynære skogarealene i Norge er i privat eie.

Les mer om temaet i [Aktuelt fra skogforskningen nr. 3/04](#) og [nr. 1/05](#). Publikasjonene finnes i fulltekst på www.skogforsk.no

Kontakt forfatteren:
Vegard.Gundersen@skogforsk.no